

OPONENTSKÝ POSUDOK K INAUGURAČNÉMU KONANIU

Uchádzač:	doc. Mgr. Marta Vojteková, PhD.
Pracovisko uchádzača:	PU, Filozofická fakulta, Inštitút stredoeurópskych štúdií
Odbor HIK:	slovanské jazyky a literatúry
Oponent:	prof. dr hab. Mieczysław Balowski
Pracovisko oponenta:	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (Univerzita Adama Mickiewicza v Poznani)

Oponentský posudok som vypracoval na základe vymenúvacieho dekrétu za oponenta podpísaného predsedníčkou Vedeckej rady Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove a dekanou fakulty, prof. PhDr. Beátou Balogovou, PhD., MBA, zo dňa 12.6.2023 a na základe predloženého spisu uchádzačky, ktorý obsahuje všetky potrebné podklady v zmysle príslušnej legislatívy.

Kvalifikačné predpoklady

Predložené dokumenty sú pripravené veľmi starostlivo. Uvádzajú zásadné fakty v oblastiach kľúčových pre vyhodnotenie naplnenia kritérií na získanie titulu profesor a opisujú etapy vedeckej cesty uchádzačky. Neopomínajú ani okolnosti a predovšetkým vedecké osobnosti, ktoré samotná uchádzačka považuje za dôležité pre formovanie svojich záujmov a vlastný vedecký rozvoj.

Doc. Mgr. Marta Vojteková, PhD. v roku 2003 absolvovala na Prešovskej univerzite dva študijné odbory: slovanská filológia v špecializácii poľský jazyk a literatúra – slovenský jazyk a literatúra, a získala akademický titul magister (Mgr.). Následne nastúpila na doktorandské štúdium, ktoré ukončila v roku 2007 získaním vedecko-akademickej hodnosti philosophiae doctor (PhD.) vo vednom odbore slavistika – slovanské jazyky. Po úspešnej obhajobe dizertačnej práce pokračovala vo vedeckom výskume a v roku 2014 získala vedecko-pedagogický titul docent (Doc.) v študijnom odbore slovanské jazyky a literatúry. V rámci ďalšieho vzdelávania absolvovala doplňujúce pedagogické štúdium (2003), Letnú školu poľského jazyka a poľskej kultúry (1999), Polonistický kurz pre študentov lektorátov poľského jazyka (2001) a ďalšie školenia a kurzy (2015, 2017). Odbor habilitačného a inauguračného konania (slovanské jazyky a literatúry), v ktorom sa doc. Mgr. Marta Vojteková, PhD. uchádza o vymenovanie za profesorku, korešponduje s odbornou kvalifikáciou uchádzačky a nadväzuje na ňu.

Doc. Mgr. Marta Vojteková, PhD. je vedecká osobnosť kvalifikovaná v oblasti synchronnej poľskej jazykovedy a komparatívnej (poľsko-slovenskej) lingvistiky. Má všetky odborné i osob-

nostné predpoklady k realizácii vedeckovýskumnej činnosti, čo potvrdzujú projekty (domáceho i medzinárodného charakteru), ktoré v posledných rokoch viedla (2 ukončené, 1 v priebehu) alebo na riešení ktorých participovala (9 ukončených, 1 v priebehu), ako aj konkrétne publikačné výstupy a takmer 200 ohlasov na jej publikácie.

Kvalifikáciu doc. Mgr. Marty Vojtekovej, PhD. potvrdzuje aj bohatá spolupráca s bádateľmi a vedeckými či vedecko-pedagogickými pracoviskami z externého prostredia (zo zahraničia najmä z Poľska, Českej republiky a Ukrajiny) v podobe riešenia spoločných projektov, členstiev uchádzačky v redakčných radách, vedeckých komitétach, spoločnostiach a rozličných komisiách, ako aj v podobe recenzentskej činnosti.

Uchádzačka je jednou z mála slovenských polonistiek, ktoré svojou kvalifikáciou i konkrétnymi výsledkami v oblasti vedeckovýskumnej, publikačnej, pedagogickej i organizačnej činnosti garantujú rozvoj zahraničnej polonistiky (konkrétne polonistiky na Slovensku) a prispievajú k nemu, ale zároveň v mnohých aspektoch obohacujú polonistiku v Poľsku.

Pedagogická činnosť

Neoddeliteľnou súčasťou hodnotenia uchádzačky sú výsledky a úspechy v oblasti akademickej výučby. Doc. Mgr. Marta Vojteková, PhD. dokáže motivovať mladých bádateľov k riešeniu zložitých výskumných otázok v oblasti slovanskej jazykovedy. Doposiaľ bola školiteľkou dvoch úspešne obhájených doktorandiek (2020, 2022) a školiteľkou špecialistkou jednej úspešne obhájenej doktorandky (2018). V súčasnosti je školiteľkou dvoch dizertačných prác. Okrem toho pod jej vedením bolo úspešne obhájených 31 bakalárskych a 16 magisterských prác. Bola taktiež oponentkou 3 dizertačných, 11 bakalárskych a 7 diplomových prác.

Doc. Mgr. Marta Vojteková, PhD. sa priebežne podieľa na organizácii rozličných typov podujatí, ktoré obohacujú pedagogickú činnosť a prispievajú k rozvoju poznatkov študentov (napr. podujatie *Poľské dni* organizované každoročne od r. 2016). S cieľom rozvíjať vedecké záujmy študentov v rokoch 2016–2019 zorganizovala na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove inštitútové kolo Študentskej vedeckej a umeleckej konferencie (ŠVUK), pričom pravidelne zabezpečuje odbornú prípravu študentov prihlásených na ŠVUK.

V oblasti akademickej didaktiky treba zdôrazniť, že Doc. Mgr. Marta Vojteková, PhD. realizovala všetky druhy vzdelávacích činností (prednášky, semináre, cvičenia) na všetkých stupňoch vysokoškolského štúdia (bakalársky, magisterský, doktorandský). Tematické spektrum akademických predmetov je rovnako široké, pokrýva synchronne aj diachronne predmety súvisiace s poľštinou a slovenčinou, translatológiou, lingvodidaktikou, všeobecnou jazykovedou a komparatívnou jazykovedou slovanských jazykov. Pripravila a publikovala 5 vysokoškolských učebníc (z toho 3 v spoluautorstve), 3 skriptá a učebné texty (z toho 1 v spoluautorstve). Väčšina je určená pre konkrétne disciplíny, ktorých výučbu zabezpečuje na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity, dve z nich sú výsledkom interdisciplinárnej spolupráce s kolegyňami z Fakulty zdravotníckych

odborov a určené sú primárne pre študentov uvedenej fakulty. Jej publikácie sú využívané pri výučbe aj na iných slovenských a zahraničných univerzitách s výučbou poľského jazyka a slovenského jazyka ako cudzích jazykov.

Je potrebné zároveň poznamenať, že problematika poľskej lingvistiky, ktorou sa uchádzačka zaoberá, je náročnou a v slovenskom kontexte raritnou oblasťou. Vedenie mládeže k jej štúdiu a výskumu dokazuje pedagogický talent uchádzačky a poctivý prístup k učiteľskému povolaniu.

Aktivity doc. Mgr. Marty Vojtekovej, PhD. v oblasti pedagogickej činnosti výrazne presahujú štandardy a uvedený prehľad ani zďaleka nezahŕňa všetky. Dosiahnuté výsledky v oblasti pedagogickej činnosti jednoznačne prekračujú rámec požiadaviek stanovených zákonom.

Vedeckovýskumná a expertízna činnosť

Aj v tejto oblasti Doc. Mgr. Marta Vojteková, PhD. patrí k bádateľom s bohatými odbornými skúsenosťami a významnými vedeckými úspechmi. Z hľadiska kvantity je jej portfólio nasledovné: 3 autorské monografie, 1 spoluautorská monografia, 8 zostavovateľských prác, 6 slovníkov, takmer 70 vedeckých článkov, 8 recenzií v domácich a zahraničných časopisoch, z ktorých viaceré sú zaradené do databáz Web of Science, Scopus, Erih Plus, Ebsco a ďalších. Treba zdôrazniť, že značná časť týchto publikácií pochádza z obdobia po získaní titulu docent. Je to uspokojivý výsledok z kvantitatívneho a najmä z kvalitatívneho hľadiska. Po prečítaní prác doc. Mgr. Marty Vojtekovej, PhD. čitateľ nadobudne presvedčenie, že cieľom autorky nie je umelo zvyšovať počet publikácií, ale tvorivo rozvíjať existujúce poznatky v danej oblasti. No nielen to. Inaugurantke sa taktiež darí zapĺňať biele miesta na mape lingvistického výskumu. Charakteristickými vlastnosťami bádateľských aktivít doc. Mgr. Marty Vojtekovej, PhD. sú dôkladná heuristika, poctivá práca s materiálom a aplikovanie konzistentnej metodológie. Výsledkom sú spoľahlivé analýzy a syntézy realizované skôr v tradičnom lexikocentrickom duchu.

Diapazón vedeckých záujmov M. Vojtekovej je pomerne široký. Možno ich rozčleniť na niekoľko hlavných oblastí – komparatívny výskum prepozícií a adjektív, výskum odbornej terminológie, výskum neologizmov. Tie v nasledujúcej časti stručne vymenujem viac-menej chronologickým spôsobom.

Spočiatku sa doc. Mgr. Marta Vojteková, PhD. venovala výskumu prepozícií na komparatívnom pláne slovenčiny a poľštiny; porov. monografiu *Predložky v spisovnej slovenčine a poľštine* (2008) a viacero štúdií, v ktorých prezentuje viacrovinný (morfologický, morfematický, slovotvorný, syntaktický, neologický) pohľad na túto problematiku. Súbor týchto prác je prvým komplexným a komparatívne uchopeným spracovaním tohto slovného druhu v polonistike a slovaktike.

Následne sa doc. Mgr. Marta Vojteková, PhD. zameriavala na komparatívny výskum adjektív v slovenčine a poľštine, ktorý realizovala najmä v oblasti slovotvorby (s presahmi do morfolologickej, syntaktickej a terminologickej roviny či do oblasti prekladu). Hlavným výsledkom je monografia *Slovenské a poľské adjektívum z aspektu slovotvornej motivovanosti* (2016), ako aj

d'alšie vedecké štúdie. Autorka tu aplikovala v slovenskej derivatológii nové a doposiaľ nevyužívané teoreticko-metodologické východiská. Na ich základe prináša nové stimuly jednak do komparatívnej derivatológie, jednak do slovenskej slovotvorby (autorka dopracovala systém onomaziologických kategórií a slovotvorných typov).

Veľkú oblasť vedeckých záujmov kandidátky do titulu profesorky predstavuje výskum odbornej terminológie (anatomickej a lingvistickej), a to v podobe rozvíjania teoreticko-metodologických otázok, mapovania stavu na národnej úrovni, ako aj v intralingválnom a interlingválnom kontexte. Okrem čiastkových vedeckých štúdií koncepčne pripravila a zostavila dva vedecké zborníky (*Anatomická nomenklatúra v slovanskom kontexte*, 2017; *Jazykovedná terminológia v slovanskom kontexte*, 2018), tri prekladové slovníky anatomickej terminológie (*Latinsko-slovensko-poľský slovník anatomických termínov I*, 2015; *II*, 2018; *III*, 2019) a tri prekladovo-výkladové slovníky jazyko-vednej terminológie (M. Vojteková et al.: *Slovensko-poľsko-ruský slovník jazykovedných termínov I. Fonetika, fonológia, morfológia, ortoepia, ortografia*, 2019; *Slovensko-poľsko-ruský slovník jazykovedných termínov II. Morfológia*, 2019; *Slovensko-poľsko-ruský slovník jazykovedných termínov III. Syntax*, 2019). Uvedené práce jednak rozvíjajú poznatky terminografickej a terminologickej teórie a praxe, no predovšetkým zapĺňajú biele miesta v odbornej prekladovej lexikografii slovanských jazykov. Ich prínos je viditeľný aj v kontexte národných terminológií, ktoré nie sú v daných oblastiach (anatómia a lingvistika) lexikograficky dostatočne spracované.

Pokiaľ ide o dvojazyčnú slovensko-poľskú lexikografiu, pred doc. Mgr. Martou Vojtekovou, PhD. najnovšie stojí ďalšia výzva, a tou je prekladový poľsko-slovenský slovník. Prípravou koncepcie a vedením autorského kolektívu bola dekrétom ministra školstva Slovenskej republiky oficiálne poverená práve inaugurancka. Som presvedčený, že uchádzačka je plne kompetentná (odborne aj organizačne) na to, aby túto úlohu s kolektívom zvládla. Podľa mojich informácií doc. Mgr. Marta Vojteková, PhD pripravila koncepciu tohto diela, na ktorom s kolektívom pracuje a ktorý zastrešuje Slovensko-poľská komisia humanitných vied.

Nakoniec je potrebné spomenúť výskumy neologickej lexiky, v rámci ktorých sa doc. Mgr. Marta Vojteková, PhD. zameriava na novú kompozitnú lexiku. Popri vedeckých štúdiách nateraz hlavné výstupy reprezentujú monografie *Slovotvorná adaptácia a kompozitnosť v slovenčine* (Ološtiak – Vojteková – Oriňáková, 2018) a *Nové kompozitá s iniciálovými bázoidmi cudzieho pôvodu v poľštine* (Vojteková, 2021). Slovotvorný prístup aplikovaný na novú slovenskú a poľskú lexiku sa opiera o originálne teoreticko-metodologické východiská prešovskej slovotvorenej školy, ktoré sa stretli s pozitívnym ohlasom aj v poľskom odbornom prostredí.

Ako už bolo spomenuté, výstupy bádateľky sú tematicky rôznorodé a nepochybne zásadné. Boli publikované aj mimo Slovenska (v Poľsku, Českej republike, niekoľko v Anglicku a jeden v Spojených štátoch amerických). Ku dňu podania žiadosti doc. Mgr. Marta Vojteková, PhD. spolu eviduje 191 ohlasov, z toho 16 je registrovaných v databázach Web of Science alebo Scopus, 90 citácií je zahraničných (Poľsko, Česko, Chorvátsko, Srbsko, Ukrajina, Rusko, Nemecko, Fran-

cúzsko, Anglicko, Rumunsko), 56 domácich, 14 zahraničných recenzií (Poľsko, Ukrajina, Bulharsko, Srbsko) a 15 domácich recenzií.

Uvedené publikačné portfólio úzko korešponduje s participáciou na vedeckovýskumných projektoch, ale aj s výchovou a vzdelávaním študentov na všetkých troch stupňoch štúdia. Doc. Mgr. Marta Vojteková, PhD. doteraz viedla tri grantové projekty (VEGA, KEGA, aktuálne je to projekt Poľsko-slovenský slovník Slovensko-poľskej komisie humanitných vied pri Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a Ministerstve vedy a vysokého školstva Poľskej republiky) a ako riešiteľka, resp. zástupkyňa riešiteľa sa celkovo spolupodieľala na desiatich projektoch (APVV, VEGA, KEGA, Európske štrukturálne fondy a iné). V nich sa preukázala jej evidentná schopnosť kooperácie – jednak vo forme riadenia výskumného kolektívu (navrhnutie a úspešné implementovanie svojich predstáv riešenia výskumnej úlohy, koordinácia grantových aktivít), jednak ako súčasti riešiteľského kolektívu pod vedením iného výskumníka.

Výskumné zameranie kandidatky do titulu profesorky sa významne pretavuje aj do jej vedecko-pedagogického pôsobenia v zmysle systematického zapájania študentov do vedeckého výskumu, prezentácie i publikovania výsledkov, ako aj ich motivovania k takejto činnosti na všetkých troch stupňoch štúdia. Vedené témy bakalárskych, magisterských a dizertačných prác korešpondujú nielen so zameraním študijných programov študentov, ale najmä s profiláciou školiťelky (dominantné sú témy zamerané na morfológickú, syntaktickú a lexikálnu rovinu, odbornú terminológiu, frazeológiu, slovtvorbu a preklad, primárne v komparatívnom aspekte).

S výsledkami svojich vedeckých bádání doc. Mgr. Marta Vojteková, PhD. pravidelne oboznamuje aj na vedeckých podujatiach, spolu eviduje 50 účastí na konferenciách a seminároch, z toho 21 v zahraničí (dve pozvané vystúpenia) a 29 na Slovensku (štyri pozvané prednášky). Osobitne v tejto súvislosti možno spomenúť viacnásobnú účasť na prestížnej medzinárodnej konferencii, na Svetovom kongrese polonistov.

Napokon v tejto časti posudku je potrebné spomenúť aj expertízu a organizačnú činnosť inauguranky. Doc. Mgr. Marta Vojteková, PhD. kontinuálne posudzuje vedecké a odborné komunikáty (knižné publikácie, štúdie a články určené do časopisov, ako aj grantové projekty a akreditačné spisy). Má taktiež skúsenosti s redakčnou prácou. Ako editorka sa podieľala na vydaní viacerých zborníkov a slovníkových diel (celkovo osem položiek) a pôsobila ako výkonná redaktorka online časopisu „Jazyk a kultúra“ (2016–2019) a jedného zborníka. Je tiež členkou viacerých redakčných rád, vedeckých organizácií a komisií. Za všetky spomeniem aspoň členstvo v redakčnej rade časopisu „Studia Slavica“ (Ostrava), vo vedeckom komitáte časopisu „TEKA Komisji Poľsko-Ukraińskich Związków Kulturowych“ (Lublin), v Slovensko-poľskej komisii humanitných vied pri Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a Ministerstve vedy a vysokého školstva Poľskej republiky, v spoločnosti BRISTOL (Stowarzyszenie BRISTOL Polskich i Zagranicznych Nauczycieli Kultury Polskiej i Języka Polskiego jako Obcego).

Celkové hodnotenie

Vedecký rozvoj doc. Mgr. Marty Vojtekovej, PhD. bol a je harmonický. Jej publikácie za posledných deväť rokov, t. j. od získania titulu docent, sú výrazne obohacujúce a nepochybne predstavujú významný prínos k poznaniu poľského a slovenského jazyka. Oceňujem nielen poznávaciu hodnotu jej prác, ale aj ich teoretický význam a metodologickú otvorenosť k poznatkom iných vedných odborov. Vedecká činnosť bádatelky sa prejavuje aj účasťou na mnohých konferenciách a riešením vedeckých projektov. Uchádzačka má taktiež skúsenosti s vedením výskumných tímov a je úspešná vo výchove mladých bádateľov. Výsledky práce predložené na hodnotenie podľa môjho názoru spĺňajú všetky požiadavky stanovené zákonom.

Základný prehľad vedeckých, publikačných, pedagogických a organizačných úspechov doc. Mgr. Marty Vojtekovej, PhD. obsiahnutý v tomto stanovisku je dostatočným dôvodom, aby som dospel k záveru, že máme dočinenia so súborom výsledkov, v ktorých sa na rovnako vysokej úrovni prezentuje metodologické povedomie, všestrannosť a efektívnosť práce, ako aj hlboko premyslená, jasne definovaná a dôsledne implementovaná výskumná myšlienka. Výsledkom dlhoročnej práce, ktorú uchádzačka vykonáva samostatne aj vo výskumných tímoch, je výrazne novátorský prístup k opisu súčasného poľského jazyka. Tieto výsledky prinášajú nielen výraznú zmenu v súčasnom vnímaní a hodnotení poľského jazyka v slavistickom kontexte, ale zároveň otvárajú poľskú lingvistiku úplne novým oblastiam, nástrojom a metódam výskumu, čím sa uchádzačka zaradila medzi najuznávanejších a najkreatívnejších slovenských predstaviteľov synchronne orientovanej porovnávacej lingvistiky. Treba výrazne podčiarknuť a absolútne oceniť, že doc. Mgr. Marta Vojteková, PhD. je na Slovensku jednou z najvýraznejších polonistických osobností, o čom jednoznačne svedčí celé jej pedagogické, vedeckovýskumné a organizačné portfólio.

Záver

Na základe uvedených skutočností možno konštatovať, že uchádzačka spĺňa všetky kritériá na vymenovanie za profesorku a po úspešnom inauguračnom konaní a splnení všetkých legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MŠVVaŠ SR č. 246/2019 Z. z. **odporúčam vymenovať uchádzačku doc. Mgr. Martu Vojtekovú, PhD. za profesorku v odbore habilitačného konania a inauguračného konania slovanské jazyky a literatúry.**

V Poznani 5. 9. 2023

prof. dr hab. Mieczysław Balowski